

EUROPEAN COURT OF HUMAN RIGHTS
COUR EUROPÉENNE DES DROITS DE L'HOMME

İKİNCİ BÖLÜM

ÇAĞIL/TÜRKİYE DAVASI

(Başvuru no. 19085/18)

KARAR

6 § 1 (ceza hukuku yönünden) maddesi • Mahkemeye erişim • Başvuranın temyiz için öngörülen yasal alt sınırın altında kalan para cezalarını içeren mahkumiyetine karşı Yargıtaya temyiz başvurusunda bulunamamasının mahkemeye erişim hakkının özünü zedelemesi

Yazı İşleri Müdürlüğü tarafından hazırlanmıştır. Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır.

STRAZBURG

21 Ocak 2025

KESİNLEŞME TARİHİ

21/04/2025

İşbu karar, Sözleşme'nin 44. maddesinin 2. fıkrasında öngörülen koşullar çerçevesinde kesinleşmiştir. Bazı şekli değişikliklere tabi tutulabilir

© T.C. Adalet Bakanlığı, 2025. Bu gayriresmî çeviri, Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığı tarafından yapılmış olup, Mahkeme açısından bağlayıcılığı bulunmamaktadır. Bu çeviri, davanın adının tam olarak belirtilmiş olması ve yukarıdaki telif hakkı bilgisiyle beraber olması koşulu ile Adalet Bakanlığı, İnsan Hakları Dairesi Başkanlığına atıfta bulunmak suretiyle ticari olmayan amaçlarla alıntılanabilir.

Çağıl/Türkiye davasında,

Başkan

Arnfinn Bårdsen,

Hâkimler

Saadet Yüksel,

Pauliine Koskelo,

Jovan Ilievski,

Davor Derenčinović,

Gediminas Sagatys,

Stéphane Pisani

ve Bölüm Yazı İşleri Müdürü Hasan Bakırcı'nın katılımıyla Daire olarak toplanan Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi (İkinci Bölüm),

Bir Türk vatandaşı olan Ferat Çağıl'ın ("başvuran") Mahkemeye, İnsan Hakları ve Temel Özgürlüklerin Korunmasına ilişkin Sözleşme'nin ("Sözleşme") 34. maddesi uyarınca, 17 Nisan 2018 tarihinde Türkiye Cumhuriyeti aleyhine yapmış olduğu başvuruyu (no. 19085/18),

Mahkemeye erişim hakkına ilişkin şikâyetin Türk Hükümetine ("Hükümet") bildirilmesi ve başvurunun geri kalan kısmının kabul edilemez olduğunun beyan edilmesine ilişkin kararı,

Tarafların beyanlarını dikkate alarak,

17 Aralık 2024 tarihinde yapılan kapalı müzakerelerin ardından,

Aynı tarihte kabul edilen aşağıdaki kararı vermiştir:

GİRİŞ

1. Başvuru, başvuranın Edremit Asliye Ceza Mahkemesi Üçüncü Dairesi ("yargılamayı yürüten mahkeme") tarafından verilen mahkûmiyet kararına karşı Yargıtaya temyiz başvurusunda bulunamaması nedeniyle ceza yargılamalarının adil olmadığı iddiasına ilişkindir. Başvuran, Sözleşme'nin 6

§ 1 maddesi kapsamındaki adil yargılanma hakkının ihlal edildiğinden şikâyet etmektedir.

OLAY VE OLGULAR

2. Başvuran, 1985 doğumlu olup İstanbul'da ikamet etmektedir. Başvuran, İstanbul Barosuna kayıtlı Avukat E. Davut tarafından temsil edilmiştir.

3. Hükümet ise ilgili tarihte kendi görevlisi olan Türkiye Cumhuriyeti Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Dairesi eski Başkanı Hacı Ali Açıkğül tarafından temsil edilmiştir.

4. Dava konusu olaylar aşağıdaki gibi özetlenebilir.

5. 5 Eylül 2015 tarihinde başvuran ve kız arkadaşı G.R.F. Altınoluk, Balıkesir'de bir kafede T.A. ve V.E. isimli iki kişiyle tartışmış ve bu tartışma bir kavgaya dönüşmüştür.

6. 16 Aralık 2015 tarihinde Edremit Cumhuriyet savcısı tehdit, alenen hakaret ve fiili yaralama suçundan başvuran, G.R.F., T.A. ve V.E. hakkında bir iddianame hazırlamıştır.

7. 26 Mayıs 2016 tarihinde yargılamayı yürüten mahkeme, diğerleriyle birlikte başvuranın alenen hakaret, tehdit ve yaralama suçlarından mahkumiyetine karar vermiş ve başvurana sırasıyla 1740 Türk lirasına (TL) (ilgili tarihte yaklaşık 594 avro) tekabül eden seksen yedi günlük bir para cezası, 500 TL'ye (ilgili tarihte yaklaşık 170 avro) tekabül eden yirmi beş günlük bir para cezası ve 2.000 TL'ye (ilgili tarihte yaklaşık 683 avro) tekabül eden yüz yirmi günlük bir para cezası vermiştir. Ceza Muhakemesi Kanununun yürürlük ve uygulama şekli hakkındaki 5320 sayılı Kanunun geçici 2. maddesi kapsamında temyiz için öngörülen yasal eşiğin altında olduğu nedeniyle karar kesinleşmiştir.

8. 21 Temmuz 2016 tarihinde başvuran Anayasa Mahkemesine bireysel başvuruda bulunmuş, diğer hususların yanı sıra, yargılamayı yürüten

mahkemenin kararına karşı temyiz başvurusunda bulunamadığı için mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğini iddia etmiştir.

9. Başvuran tehdit suçunu işlediği için kendisine verilen para cezasını (ilgili tarihteki döviz kuruna göre yaklaşık 152 avro) 31 Ağustos 2016 tarihinde, alenen hakaret ve yaralama suçlarını işlediği için verilen para cezalarını (ilgili tarihteki döviz kuruna göre sırasıyla yaklaşık 473 ve 543 avro) ise 15 Aralık 2016 tarihinde ödemiştir.

10. 28 Aralık 2017 tarihinde Anayasa Mahkemesi açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçesiyle başvurusunun kabul edilemez olduğuna karar vermiştir. Başvuranın mahkemeye erişim hakkına ilişkin şikâyeti hususunda Anayasa Mahkemesinin gerekçesi aşağıdaki gibidir:

“14. Mahkemeye erişim hakkı sadece ilk derece mahkemesine dava açma hakkını değil eğer iç hukukta itiraz, istinaf veya temyiz gibi kanun yollarına başvurma imkânı tanınmış ise üst mahkemelere başvurma hakkını da içerir (*Ali Atlı*, B. No: 2013/500, 20/3/2014, § 49).

15. Mahkemeye erişim hakkı, kural olarak mutlak bir hak olmayıp sınırlandırılabilen bir haktır. Bununla birlikte getirilecek sınırlamaların hakkın özünü zedeleyecek şekilde hakkı kısıtlamaması, meşru bir amaç izlemesi, açık ve ölçülü olması ve başvuru üzerinde ağır bir yük oluşturmaması gerekir (*Serkan Acar*, B. No: 2013/1613, 2/10/2013, § 38).

16. Mahkemelerin kuruluşunun, görev ve yetkilerinin, işleyişinin ve yargılama usullerinin kanunla düzenlenmesi Anayasa’da öngörülmüştür. Buna göre usul kanunlarının Anayasa’ya uygun olmak koşuluyla düzenlenmesi kanun koyucunun takdirine bırakılmıştır. Anayasa’da tüm mahkeme kararlarının temyiz edilebilmesi hakkını içeren bir kurala yer verilmemiştir (*Tufan Şahin*, B. No: 2012/799, 26/3/2013, § 19).

17. Öte yandan Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi ve ek protokollerinde, ceza yargılaması ile ilgili iki dereceli yargılama hakkı düzenlenmesine rağmen hukuk yargılaması açısından bu hakla ilgili ayrıntılı düzenleme bulunmamaktadır. Bunun yanı sıra ceza yargılamasında "az önemli suçlar" altında bu hakka istisna getirilebileceği de düzenlenmektedir.

ÇAĞIL / TÜRKİYE KARARI

18. Bu kapsamda gereksiz başvuruların önlenerek dava sayısının azaltılması ve böylece mahkemelerin gereksiz yere meşgul edilmeksizin uyuşmazlıkların makul sürede bitirebilmesi amacıyla bir kısım mahkeme kararına karşı temyiz/karar düzeltme yolunun kapalı tutulmasının anayasal hakları ihlal ettiği söylenemez (*Abdurrahman Şanda*, B. No: 2014/3907, 7/12/2016, § 32).

19. Bu ilkeler ışığında somut olay incelendiğinde Edremit 3. Asliye Ceza Mahkemesinin kararının kesin nitelikte olduğu anlaşılmaktadır. Dava konusu uyuşmazlığın niteliği ve miktarı nazara alındığında Kanun'da öngörülen bu sınırın adalet duygusunu rencide edecek boyutta olmadığı, bu itibarla başvuru konusu kararın itiraz ya da istinaf edilememesi nedeniyle başvurucunun mahkemeye erişim hakkına yönelik bir ihlalin bulunmadığının açık olduğu sonucuna ulaşılmıştır. ...”

İLGİLİ YASAL ÇERÇEVE VE UYGULAMA

I. CEZA KANUNU (1 HAZİRAN 2005 TARİHİNDE YÜRÜRLÜĞE GİREN 5327 SAYILI KANUN)

11. Ceza Kanununun 86. maddesinin ilgili kısmı olay tarihinde yürürlükte olduğu hâliyle şu şekildedir:

(1) Kasten başkasının vücuduna acı veren veya sağlığının ya da algılama yeteneğinin bozulmasına neden olan kişi, bir yıldan üç yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Kasten yaralama fiilinin kişi üzerindeki etkisinin basit bir tıbbî müdahaleyle giderilebilecek ölçüde hafif olması hâlinde, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aydan bir yıl altı aya kadar hapis veya adlî para cezasına hükmolunur...”

12. Ceza Kanununun 106. maddesinin ilgili kısmı olay tarihinde yürürlükte olduğu hâliyle şu şekildedir:

“(1) Bir başkasını, kendisinin veya yakınının hayatına, vücut veya cinsel dokunulmazlığına yönelik bir saldırı gerçekleştireceğinden bahisle tehdit eden kişi, altı aydan iki yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır. Malvarlığı itibarıyla büyük bir zarara uğratacağından veya sair bir kötülük edeceğinden bahisle

ÇAĞIL / TÜRKİYE KARARI

tehditte ise, mağdurun şikâyeti üzerine, altı aya kadar hapis veya adli para cezasına hükmolunur ...”

13. Ceza Kanununun 125. maddesinin ilgili kısmı şu şekildedir:

“(1) Bir kimseye onur, şeref ve saygınlığını rencide edebilecek nitelikte somut bir fiil veya olgu isnat eden veya sövmek suretiyle bir kimsenin onur, şeref ve saygınlığına saldıran kişi, üç aydan iki yıla kadar hapis veya adli para cezası ile cezalandırılır. Mağdurun gıyabında hakaretin cezalandırılabilmesi için fiilin en az üç kişiyle ihtilat ederek işlenmesi gerekir ...

...

(4) Hakaretin alenen işlenmesi halinde ceza altıda biri oranında artırılır.”

II. ADLİ SİCİL KANUNU (1 HAZİRAN 2005 TARİHİNDE YÜRÜRLÜĞE GİREN 5352 SAYILI KANUN)

14. Adli Sicil Kanunu’nun 4. maddesinde adli para cezalarının adli sicile kaydedilmesi gerektiği belirtilmiştir. Aynı Kanunun 9. maddesine göre adli sicildeki bilgiler infazın tamamlanması halinde silinerek arşiv kaydına alınır. Aynı Kanunun 12. maddesine göre adli para cezasına ilişkin arşiv bilgileri kaydın arşive alınma koşullarının olduğu tarihten itibaren beş yıl geçmesiyle tamamen silinir.

III. HÜKÜMET TARAFINDAN SUNULAN TEMYİZ İÇİN ÖNGÖRÜLEN YASAL EŞİĞE İLİŞKİN HÜKÜMLER VE YEREL MAHKEMELERİN İLGİLİ UYGULAMALARI

15. 23 Temmuz 2009 tarihinde Anayasa Mahkemesi tarafından anayasaya aykırı olduğuna karar verilen 1412 sayılı mülga Ceza Muhakemesi Kanununun 305. maddesinin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

Ceza Mahkemelerinden verilen hükümler temyiz olunabilir. Ancak, on beş sene ve ondan yukarı hürriyeti bağlayıcı cezalara ait hükümler hiçbir harç ve masrafa tabi olmaksızın Yargıtayca re’sen tetkik olunur.

ÇAĞIL / TÜRKİYE KARARI

1. İki milyar liraya kadar (İki milyar dahil) para cezalarına dair olan hükümler,

...

temyiz olunamaz ...”

16. Söz konusu tarihte yürürlükte olan 31 Mart 2011 tarihinde 6217 sayılı Kanun ile kabul edilen Ceza Muhakemesi Kanununun yürürlük ve uygulama şekli hakkındaki 5320 sayılı Kanunun geçici 2. maddesi aşağıdaki gibidir:

“Bölge adliye mahkemeleri faaliyete geçinceye kadar hapis cezasından çevrilenler hariç olmak üzere, üç bin Türk Lirası dâhil adli para cezasına mahkûmiyet hükümlerine karşı temyiz yoluna başvurulamaz.”

17. 20 Temmuz 2016 tarihinde yürürlüğe giren Ceza Muhakemesi Kanununun 272. maddesinin ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“(1) İlk derece mahkemelerinden verilen hükümlere karşı istinaf yoluna başvurulabilir.

...

(3) Ancak aşağıdaki kararlara karşı istinaf yoluna başvurulamaz:

(a) Hapis cezasından çevrilen adli para cezaları hariç olmak üzere, sonuç olarak belirlenen üç bin Türk Lirası dâhil adli para cezasına mahkûmiyet hükümlerine ...”

18. 23 Temmuz 2009 tarihinde Anayasa Mahkemesi mülga Ceza Muhakemesi Kanununun 305 § 2 maddesinin 1. bendini iptal etmiştir.- Kararının ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“... İtiraz konusu kuralda, ceza mahkemelerince sonuç olarak hükmedilen iki milyar liraya kadar adli para cezalarına ilişkin hükümlerin temyiz edilemeyeceği belirtilmektedir. Söz konusu kuralla, verilen cezanın doğrudan ya da kısa süreli hapis cezasından çevrilen adli para cezası olup olmadığı dikkate alınmaksızın, yalnızca sonuç olarak hükmedilen ceza miktarını esas alınmıştır. Yasakoyucunun ceza mahkemelerinden verilen kararların bir kısmına temyiz yolunu kapatmadaki amacının tüm kararların Yargıtay incelemesine tabi tutulması durumunda Yargıtayın iş yükünün artacağı ve

ÇAĞIL / TÜRKİYE KARARI

sonuçta yargılamanın yavaşlayacağı düşüncesi olduğu açıktır. Bir başka ifade ile yasakoyucu, önemsiz sayılabilecek bazı suçlardan ötürü verilen kararlara karşı temyiz yoluna başvurulmasına yasa ile sınır getirmiştir. Ceza adalet sisteminde ‘önemsiz sayılabilecek suçlar’ kategorisi içerisinde mütalaa edilebilmeleri mümkün bulunan doğrudan para cezası verilmesini gerektiren suçlar için öngörülen temyiz edilebilme sınırının, paranın bugünkü satın alma gücü karşısında adalet duygusunu rencide edecek veya hukuk devleti kavramıyla bağdaşmayacak sonuçlara yol açacak boyutta bulunmaması nedeniyle, itiraz konusu kuralın doğrudan hükmedilen adli para cezaları yönünden Anayasa’nın 2., 36., 141. ve 142. maddelerine aykırı bir yönü bulunmamaktadır.

Buna karşılık, hapis cezasını gerektiren suçları ve dolayısıyla da bu suçlardan ötürü verilen adli para cezalarını ‘önemsiz’ olarak kabul etmek mümkün değildir. Nitekim, Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi’nin Ek 7 numaralı protokolünün 2. maddesinde iki dereceli yargılanma hakkının istisnası olarak gösterilen ‘az önemli suçlar’ ya da ‘hafif suçlar’ tabirinin, aynı Sözleşme’nin maddeye ilişkin açıklamasında suçun cezasının hapis cezasını gerektirip gerektirmeyeceğine bakılarak saptanması gerektiğinin ifade edilmesi karşısında, itiraz konusu kuralla getirilen düzenlemenin hapis cezasından çevrili adli para cezaları bakımından adil yargılanma hakkıyla bağdaşmadığı açıktır.

Diğer taraftan, hapisten çevrilen adli para cezalarına ilişkin mahkûmiyet kararlarının mevzuatımızda hükümlü bakımından dolaylı olarak hak yoksunluğu sonucunu doğurabilecek suçlara ilişkin olması durumunda, sanıkların bu kararları temyiz edememesi hakkaniyete aykırı birtakım sonuçlara da yol açabilecektir. Örneğin hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik veya güveni kötüye kullanma suçlarında, malın değerinin azlığı, etkin pişmanlık veya diğer cezai indirim nedenlerinin uygulanması sonucunda, sonuç olarak hükmedilecek hapisten çevrili adli para cezalarının temyiz edilebilirlik sınırının altında kalma olasılığı mevcuttur. Bu durumda, temyiz sınırının altında kalan hapisten çevrili bir adli para cezasına mahkûm olan kişi devlet memuru olamayacak, milletvekili seçilemeyecek veya bir siyasi partiye üye olamayacaktır. Kişi hakkında böylesi ağır sonuçlar doğurabilecek bir suçtan dolayı verilecek mahkûmiyet kararını önemsiz veya hafif saymaya olanak bulunmadığı gibi, korunan hukuki yarar ve yasakoyucuya tanınan takdir

yetkisi birlikte değerlendirildiğinde, söz konusu düzenlemenin adalet ve hakkaniyet ilkeleriyle de bağdaşmadığı açıktır.

Açıklanan nedenlerle, itiraz konusu kuralla yalnızca sonuç olarak hükmedilen adli para cezası esas alınarak, hapisten çevrili adli para cezalarının nitelikleri ve kişi bakımından sonuçları göz ardı edilerek, bunları da kapsayacak biçimde temyiz yoluna getirilen parasal sınır, Anayasa'nın 2. ve 36. maddelerine aykırıdır. Kuralın iptali gerekir ...”

IV. HÜKÜMET TARAFINDAN SUNULAN İSTİNAF YOLUNA BAŞVURULAMAYAN MAHKÛMİYET KARARLARI HAKKINDAKİ YARGITAY İÇTİHADI

19. Hükümet, para cezalarının temyiz için öngörülen yasal eşiğin altında oldukları gerekçesiyle Yargıtayın savcı veya sanıklar tarafından yapılan temyiz başvurularını incelemeyi reddettiği, Yargıtayın çeşitli daireleri tarafından verilen dört karar sunmuştur. Hükümet, bu davalarda bile, bir sanığa verilen nihai cezanın temyiz için öngörülen yasal eşiğin altında olduğu durumlarda Yargıtayın sadece suçların hukuki niteliğine ilişkin olarak bir kararı inceleyebileceğini kabul etmiştir. Hükümet bu argümanı desteklemek amacıyla 27 Aralık 2005 tarihli bir Yargıtay Genel Kurulu kararını (E. 2005/7-121, K. 2005/171) Mahkemeye sunmuştur. Kararın ilgili kısmı aşağıdaki gibidir:

“... [a]ncak kesin nitelikteki hükümler, kesinlik sınırını aşar nitelikte yaptırım içermek koşuluyla suç vafına yönelik temyiz üzerine bu hususla sınırlı biçimde temyiz incelemesine konu olabilirler.

Somut olayda; katılan vekilinin suç vafına ilişkin anılan nitelikte açık bir temyizi olmadığı gibi, isnat edilen eylemin başka bir suça dönüşmesi olasılığı da bulunmamaktadır ...”

20. Son olarak Hükümet, cezanın temyiz başvurusu için öngörülen yasal eşiğin altında olduğu durumlarda bir sanığın nihai mahkûmiyet kararını Yargıtaya inceletmek için Ceza Kanununun 309. maddesi kapsamında

olağanüstü kanun yoluna, yani kanun yararına bozma yoluna başvurabileceğine dair itirazını desteklemek amacıyla, 28 Mayıs 2020 tarihli bir Yargıtay Genel Kurulu kararını (E. 2018/3-191, K. 2020/242) Mahkemeye sunmuştur. Bu kararın ilgili kısımları aşağıdaki gibidir:

“... “[K]anun koyucunun kesin nitelikteki hükümlerin temyiz edilememesine ilişkin düzenlemesinin sebebi, bu kararların her zaman isabetli bulunacağı ve bünyelerinde bir hukuka aykırılık barındırmayacakları kabulüne dayanmamaktadır. Hukuk sistemi her sorunun çözümünü kendi içinde üretmiştir. Bir hükümdeki hukuka aykırılıkların olağan kanun yoluyla giderilmesi imkânının bulunmadığı ahvalde bu aykırılıkların 5271 sayılı CMK’nın 309 ve 310. maddelerinde düzenlenen kanun yararına bozma yoluyla giderilmesi imkânı bulunmaktadır.

Ceza Genel Kurulunun 12.03.2013 gün ve 1515–202 ile 21.12.2010 gün ve 230–264 sayılı kararları başta olmak üzere birçok kararında açıkça vurgulandığı gibi, kesin nitelikteki hükümler ancak kesinlik sınırını aşar nitelikte yaptırım içermek şartıyla, suç vasfına yönelik ya da suç niteliği doğru belirlenmesine rağmen yanlış bir uygulama ile kesinlik sınırı içinde kalan cezaların verildiği hükümlere karşı yapılan aleyhe başvuru üzerine temyiz denetimine konu olabilecektir ...”

HUKUKİ DEĞERLENDİRME

SÖZLEŞME’NİN 6 § 1 MADDESİNİN İHLAL EDİLDİĞİ İDDİASI HAKKINDA

21. Başvuran, sadece adli para cezaları temyiz için öngörülen yasal alt sınırın altında kaldığı gerekçesiyle yargılamayı yürüten mahkemenin kararını bir üst mahkeme tarafından, yani Yargıtay tarafından inceletme imkanına sahip olmadığından şikâyet etmiştir. Başvuran, ilgili kısmı aşağıdaki gibi olan Sözleşme’nin 6 § 1 maddesini dayanak göstermiştir:

“Herkes davasının, ... cezai alanda kendisine yöneltilen suçlamaların esası konusunda karar verecek olan ... bir mahkeme tarafından ... [adil bir şekilde] görülmesini isteme hakkına sahiptir.”

A. Kabul Edilebilirlik Hakkında

22. Hükümet başvuru hakkının kötüye kullanılması, önemli bir zararın olmaması ve başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu gerekçeleriyle üç adet ilk itirazda bulunmuştur.

1. Başvuru hakkının kötüye kullanıldığı iddiasına itiraz

(a) Tarafların beyanları

23. Hükümet öncelikle başvuranın mülga Ceza Muhakemesi Kanununun 305 § 2 maddesinin anayasaya uygunluğu hakkındaki Anayasa Mahkemesi kararını bilerek yanlış alıntılacağı için bireysel başvuru yapma hakkını kötüye kullandığını ileri sürmüştür. Başvuranın beyanları, Anayasa Mahkemesinin sadece, nitelikleri fark etmeksizin, adli para cezalarına karşı temyiz başvuruları için öngörülen yasal eşiğin anayasaya aykırı olduğu gerçeğini değerlendirmiş izlenimini vermek üzere düzenlenmiştir. Ancak Anayasa Mahkemesi aslında 305 § 2 maddesinin yalnızca adli para cezalarının verilebileceği durumlar bakımından değil, yalnızca hapis cezasından çevrili adli para cezaları bakımından anayasaya aykırı olduğuna karar vermiştir. İkinci olarak Hükümet, başvurana verilen adli para cezalarının hayatı boyunca adli sicilinde kalacağına dair beyanının da yanıltıcı olduğunu ileri sürmüştür. Para cezaları ödendikten sonra sicilden silinir ve sadece arşiv kaydına alınır. Arşiv kayıtları ise beş yıl sonra yok edilir. Başvuran kendisine verilen adli para cezalarını 31 Ağustos 2016 ve 15 Aralık 2016 tarihlerinde ödediği için, Hükümetin davanın kabul edilebilirliği ve esasına ilişkin görüşlerini sunduğu tarihte başvuranın cezasına dair arşiv kayıtlarının silinmesine ilişkin koşullar karşılanmıştır.

(b) Mahkemenin değerlendirmesi

24. Mahkeme, bir başvurunun kötüye kullanım gerekçesiyle sadece olağanüstü şartlarda reddedilebileceğini hatırlatır (bk. *Egić/Hırvatistan*, no. 32806/09, § 40, 5 Haziran 2014). Mahkemenin içtihadına göre, bir başvurunun Mahkemeyi aldatmak amacıyla kasıtlı olarak yalan bilgilere dayandırılması halinde, o başvuru bireysel başvuru hakkının suistimal edildiği gerekçesi ile reddedilebilir (bk. diğer kararlar arasında, *X ve Diğerleri/Bulgaristan* [BD], no. 22457/16, § 145, 2 Şubat 2021; ayrıca bk. *Nold/Almanya*, no. 27250/02, § 87, 29 Haziran 2006). Başvuranın (i) Anayasa Mahkemesinin mülga Ceza Muhakemesi Kanununun 305 § 2 maddesi hakkındaki kararı ve (ii) adli siciline ilişkin iddiaları davaya ilişkin olaylardan ziyade davanın esasına dair hukuki değerlendirmeye ilişkindir. Bu durumda Mahkeme, başvuranın iddialarını yalan olduğunu bildiği bilgilere dayandırdığı sonucuna varamaz (bk. aynı karar, § 87).

25. Dolayısıyla Mahkeme Hükümetin itirazının reddine karar vermiştir.

2. Önemli bir zarara uğranmadığı iddiasına itiraz

(a) Tarafların beyanları

26. Hükümet başvuranın mahkumiyetine karşı temyiz başvurusunda bulunamadığı için önemli bir zarara uğramadığını belirtmiştir. Hükümet özellikle 500 avro ve altındaki bir miktarın söz konusu olduğu durumlarda, Mahkemenin içtihadı ışığında bir başvurunun önemli bir zarar bulunmadığı gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiğini öne sürmüştür. Başvuranın bir avukat olarak gelir düzeyi göz önünde bulundurulduğunda, Hükümetin beyanlarına göre 460 avro, 151 avro ve 541 avroya tekabül eden adli para cezalarının miktarları asgari niteliktedir ve başvuran, ekonomik durumunun davanın sonucunun kendi hayatını önemli düzeyde etkileyecek durumda olduğuna dair herhangi bir iddia veya delil

sunmamıştır. Her halükârda, adli para cezaları beş yılın ardından arşiv kayıtlarından silinecektir. Başvuran, adli para cezasının mesleğini yerine getirmesini engelleyecek sorunlara yol açacağına dair iddiasını temellendirememiştir.

27. Başvuran avukatlık yapmanın kendi başına zenginlik göstergesi olamayacağını ve adli para cezası halindeki mahkumiyete karşı hukuk yoluna başvuramamasına ilişkin bir başvuruyu, sırf ilgili adli para cezasının miktar olarak düşük olduğu iddiasına dayanarak reddetmenin hukuka aykırı olacağını iddia etmiştir.

(b) Mahkemenin değerlendirmesi

28. “Önemli zarara” ilişkin kabul edilebilirlik kriterlerine dair genel ilkeler *Sylka/Polonya* ((k.k.) no. 19219/07, § 27, 3 Haziran 2014) kararında belirtilmiştir.

29. Mahkeme, başvuranın Ceza Kanununda öngörülen üç farklı suçtan suçlu olduğuna karar verildiğini ve nihayetinde her bir cezaya ilişkin olarak farklı miktarlarda üç ayrı adli para cezası verildiğini gözlemlemektedir. Mahkeme, bir kişinin belirli bir ülkenin ceza kanununda tanımlanan ve hapis ya da adli para cezası gerektiren birden fazla suçtan mahkumiyetine karar verildiği takdirde o kişinin, ilke olarak, mahkumiyetinin olumsuz sonuçlarını ortaya koyma veya verilen para cezasının ya da cezalarının mahkumiyete ilişkin Sözleşme’nin 6. maddesi kapsamındaki şikâyetleri bakımından önemli bir zarar teşkil ettiğini iddia etmesine gerek olmadığı kanısındadır.

30. Mahkemeye göre bu tespiti destekleyen en az iki önemli değerlendirme bulunmaktadır. Birincisi, mahkûmiyet kararları kişinin adli siciline kaydedilir ve önemsiz sayılamayacak bir süre boyunca burada kalır. İkincisi ve daha önemlisi, ceza kanunlarında belirtilen suçlara ilişkin mahkûmiyet kararları genellikle önemsiz sayılamayacak bir damgalanmaya yol açar. Hükûmete göre başvuranın adli sicili bu nedenle 21 Aralık 2021 tarihinde, yani başvuran hakkındaki cezanın icra edilmesinden beş yıldan

fazla bir süre geçtikten sonra silinmiştir. Bu nedenle, kişinin Sözleşme'nin 35 § 3 (b) maddesi kapsamında önemli bir zarara uğradığı (veya uğramadığı) hususu, bu tür suçlar için verilen mahkûmiyet kararları sonucunda verilen adli para cezasının miktarına indirgenemez veya mahkûmiyet kararları belirli koşullar altında kayıtlardan silineceği için hariç tutulamaz (bk. *Lobzhanidze ve Peradze/Gürcistan*, no. 21447/11 ve 35839/11, § 61, 27 Şubat 2020). Buna göre Mahkeme, Hükümetin bu başlık altındaki ilk itirazlarını kabul edemez.

31. Mahkeme yalnızca adli para cezalarının miktarlarını dikkate alsa bile, toplamda 1.168 avroya tekabül ettikleri için, Sözleşme'nin 35 § 3 (b) maddesi kapsamındaki kabul edilebilirliğe ilişkin sınırını ortadan kaldırmaya yeterlidir. Hükümet yalnızca başvuranın avukat olması nedeniyle para cezalarının başvuran üzerinde önemli bir zarara neden olamayacağını belirttiği için Mahkeme, Hükümetin para cezalarının önemsiz olduklarını ortaya koyamadığını değerlendirmiştir (benzer yönleri bakımından karşılaştırınız *Rudyk ve Diğerleri/Ukrayna* (k.k.), no. 52932/07 ve diğer 11 başvuru, 9 Nisan 2009, ve ayrıca bk. *Sancaklı/Türkiye*, no. 1385/07, § 49, 15 Mayıs 2018). Son olarak Mahkeme, somut davanın Mahkemenin mahkemeye erişim hakkındaki içtihadının yorumlanması hususuna ilişkin olduğu kanısındadır. Adli para cezası veya hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile cezalandırılan bir suçtan mahkumiyete karşı temyiz başvurusunda bulunmak için bir üst mahkemeye erişim yoktur; ancak verilen ceza belirli bir miktarın altında kalan bir adli para cezasıdır.

32. Dolayısıyla Mahkeme, Hükümetin bu kapsamdaki ilk itirazını reddeder.

3. *Başvurunun açıkça dayanaktan yoksun olduğu yönündeki itiraz*

(a) Tarafların beyanları

33. Hükümet son olarak Anayasa Mahkemesinin kararında herhangi bir keyfilik olmaması nedeniyle başvurunun açıkça dayanaktan yoksun

olduğu gerekçesiyle kabul edilemez olduğuna karar verilmesi gerektiğini ve, cezanın niteliği ve izlenen meşru hedefler göz nünde bulundurulduğunda, Mahkemenin herhangi bir ihlal olmadığına karar vermesi gerektiğini ileri sürmüştür

34. Başvuran iddialarını yinelemiş, Anaysa Mahkemesi kararının keyfi olduğunu ve daha önceki kararlarıyla uyuşmadığını belirtmiştir.

(b) Mahkemenin değerlendirmesi

35. Mahkeme önceki davalarda davalı Hükümet tarafından yapılan benzer bir itirazı halihazırda incelemiş ve reddetmiş olduğunu vurgulamaktadır (bk. *Mehmet Çiftci/Türkiye*, no. 53208/19, § 26, 16 Kasım 2021, *Demirtaş ve Yüksekdağ Şenoğlu/Türkiye*, no. 10207/21 ve 10209/21, §§ 77-78, 6 Haziran 2023, *Kural/Türkiye*, no. 84388/17, § 54, 19 Mart 2024, ve *Namık Yüksel/Türkiye*, no. 28791/10, § 35, 27 Ağustos 2024). Mevcut davada bu tespitlerden ayrılmaya gerek görmediğinden Hükümetin itirazını reddetmiştir.

4. Başvurunun kabul edilebilirliğine ilişkin varılan genel sonuç

36. Mahkeme, başvurunun Sözleşme'nin 35. maddesinde belirtilen herhangi bir gerekçeyle kabul edilemez olmadığını kaydetmektedir. Dolayısıyla kabul edilebilir olduğu beyan edilmelidir.

B. Esas Hakkında

1. Tarafların beyanları

(a) Başvuran

37. Başvuran yargılamayı yürüten mahkemenin verdiği karara dair bir hukuk yolu olmaması nedeniyle Sözleşme'nin 6. maddesinin ihlal edildiğinden şikâyet etmiştir. Başvuran, kendisine verilen adli para cezasının miktarı fark etmeksizin, hayatı üzerindeki önemli etkisi göz önünde

bulundurulduğunda, yargılamayı yürüten mahkemenin kararına karşı temyiz imkânı olması gerektiği görüşündedir. Başvuran ayrıca hakkındaki mahkûmiyet kararının müvekkilleriyle arasındaki ilişkiyi de etkileyebileceğini ve adli sicil kaydının silinmesinin her halükârda maruz kaldığı hukuka aykırı muamelenin etkilerini ortadan kaldıramayacağını iddia etmiştir.

(b) Hükümet

38. Hükümet söz konusu kısıtlamanın 5320 sayılı Kanunun geçici 2. maddesine dayandığını ve bu maddenin erişilebilir ve uygulanması açısından öngörülebilir olduğunu belirtmiştir. Kısıtlama Sözleşme’nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki “makul süre” gerekliliğine uyumu sağlama, adaletin tecellisini güvence altına alma ve az önemli suçlara ilişkin davalarda yapılan temyiz başvurularının fazla iş yüküne yol açmasını engelleyerek Yargıtayın hukuki hususları inceleyen üst mahkeme rolünü korumaya dair meşru amaçları hedeflemiştir.

39. Hükümet başvuranın suçlu olduğuna karar verilen suçların Sözleşme’ye Ek 7 No.lu Protokolün 2 § 2 maddesi anlamı dahilinde hafif nitelikli olduklarını ve adli para cezalarının az olduğunu ileri sürmüştür. Ayrıca Hükümet bu bağlantıda bir adli para cezasının ödendikten beş yıl sonra tüm kayıtlardan silinebileceğini, hapis cezasının aksine Ceza Kanununun 53. maddesi kapsamında kişinin haklardan mahrum bırakılmasına neden olmayacağını ve başvuranın avukatlık yapmasını engellemediğini de belirtmiştir. Başvuranın adli sicil kaydı dolayısıyla 21 Aralık 2021 tarihinde silinmiş olacaktır. Bunun yanı sıra Hükümet, somut davada başvuran adli para cezalarını halihazırda ödemiş olduğu için bunların hapis cezasına dönüştürülme riskini taşımadıklarını da gözlemlemiştir. Her halükârda, başvuranın para cezalarını ödemediği varsayılsa bile, mevzuat Cumhuriyet savcılarına bu noktada herhangi bir takdir yetkisi vermediğinden,

kararların icrasından sorumlu Cumhuriyet savcısı bu cezaların yerine toplum hizmeti cezası verirdi.

40. Hükümet ayrıca adi bir suça ilişkin olan somut davanın, söz konusu suçun ifade özgürlüğüne ilişkin olarak ilgili tarihte yürürlükte olan Terörle Mücadele Kanunu'nun 6(2) ve 4. maddelerinde belirtildiği ve milli güvenliği korumayı amaçladığı *Bayar ve Gürbüz/Türkiye* (no. 37569/06, 27 Kasım 2012) davasından ayrı tutulması gerektiğini iddia etmiştir.

41. Hükümet, Mahkemenin yukarıda anılan *Bayar ve Gürbüz* davasında Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edildiğine karar vermesine yol açan faktörler arasında, suçun hukuki nitelendirmesine itiraz edildiği bir durumda aksi takdirde temyize kapalı olan mahkûmiyet kararlarına karşı temyiz başvurusunda bulunmak için Yargıtay tarafından içtihadı yoluyla Cumhuriyet savcılarına verilen bir hakkın yer aldığını kabul etmiştir. Ancak Hükümet, söz konusu hakkın mevzuatta yer almadığını ve, mevcut haliyle, verilen cezanın temyiz için öngörülen yasal eşiğin altında kaldığı durumlarda taraflardan hiçbirinin bir mahkûmiyet kararına karşı temyiz başvurusunda bulunamayacağını kabul eden Yargıtayın içtihadından kaynaklandığını belirtmiştir (bk. yukarıdaki 19. paragraf). Hükümet bu tür bir mahkûmiyet kararının sadece suçun hukuki nitelendirmesine ilişkin olduğu durumlarda Yargıtayda temyiz incelemesine konu olabileceğini kabul etmekle birlikte (bk. aynı karar) böyle bir temyiz başvurusunun her zaman sanık aleyhinde bir tespitle sonuçlanmadığını da belirtmiştir. Hükümete göre temyiz başvurusunda bulunmaya dair savcılığın sahip olduğu istisnai hak, sanıklara sunulan güvencelerle desteklendiği ve haklarından mahrum bırakılmalarına yol açmadığından, adil yargılanma hakkına bir müdahale teşkil etmemiştir. Hükümet başvuranın kanun yararına bozma yoluyla her halükârda nihai kararın Yargıtay tarafından incelenmesini sağlayabileceğini iddia etmiştir. Bu kanun yolu, Ceza Muhakemesi Kanununun 309. maddesinde yer alan olağanüstü bir kanun yoludur (bk. yukarıdaki 20. paragraf). Son olarak Hükümet, Mahkemenin *Bayar ve Gürbüz* kararının 48. paragrafındaki

tespitlerine katılmadığını ifade etmiş, Cumhuriyet savcısının ihtilaflı hakkı kullanmamasının silahların eşitliği ilkesinin ihlal edilmediği anlamına gelmiş olması gerektiğini iddia etmiştir. Hükümet somut davada, bu özel konu hakkındaki olguların birbirlerinden ayırt edilemediği hallerde, Mahkemeyi yaklaşımını değiştirmeye davet etmiştir.

2. *Mahkemenin değerlendirmesi*

(a) **Genel ilkeler**

42. Sözleşme'nin 6. maddesi kapsamında, ceza yargılamasının belirli bir sonuçla neticelenmesine yönelik bir hak veya, dolayısıyla, ceza isnadında bulunulmasının ardından resmi bir mahkûmiyet veya beraat kararı verilmesine ilişkin bir hak yoktur (bk. *Withey/Birleşik Krallık* (k.k.), no. 59493/00, AİHM 2003-X); ancak, yargı süreci başlatıldıktan sonra, kişinin davasının makul bir süre içinde bir mahkeme tarafından görülmesini isteme hakkı olduğu tartışmasızdır. Bu hak, sanıkların aleyhlerindeki suçlamaların sonuçları hakkında uzun süre belirsizlik içinde bırakılmamalarını sağlama gerekliliğine dayanmaktadır (bk. *Wemhoff/Almanya*, 27 Haziran 1968, p. 26, § 18, Seri A no. 7, ve *Kart/Türkiye* [BD], no. 8917/05, § 68, AİHM 2009 (alıntılar)).

43. Ancak, Sözleşme'nin 6. maddesinde yer alan ve mahkemeye erişimi de içeren mahkemeye başvurma hakkı (bk. *Golder/Birleşik Krallık*, 21 Şubat 1975, § 36, Seri A no. 18) mutlak değildir; özellikle bir itirazın kabul edilebilirliğine dair koşullara ilişkin olarak zımnen izin verilen sınırlamalara tabi olabilir. Ancak bu sınırlamalar hakkın kullanılmasını, hakkın özünü zedeleyecek şekilde veya derecede kısıtlamamalıdır. Bunlar meşru bir amaç gözetmelidir ve kullanılan araçlar ile ulaşılması hedeflenen amaçlar arasında makul bir orantı olmalıdır (bk. *Guérin/Fransa*, 29 Temmuz 1998, § 37, *Kararlar ve Hükümler Derlemesi* 1998-V, ve *Vegotex International S.A./Belçika* [BD], no. 49812/09, § 133, 3 Kasım 2022).

44. Bununla birlikte Sözleşme'nin 6. maddesi Sözleşmeciler Devletlerin temyiz veya istinaf mahkemeleri kurmalarını gerektirmez. Ancak bu tür mahkemelerin yargı sisteminde var olması halinde 6. maddenin güvence altına alınması gerekir. Özellikle Devlet, bireylerin aleyhlerinde ileri sürülen ceza isnatlarını karara bağlayan ilk derece mahkemelerinin verdikleri kararlara karşı bu mahkemelere etkili bir erişim hakkına sahip olduklarını temin etmelidir. Ancak Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin temyiz veya istinaf mahkemeleri önündeki yargılamalara nasıl uygulanacağı söz konusu yargılamaların kendilerine özgün özelliklerine bağlıdır. Yargılamalar ve yargıtayın bu yargılamalarda oynadığı rol bir bütün olarak dikkate alınmalıdır. Bir temyiz başvurusunun kabul edilebilirlik koşulları olağan bir kanun yolu başvurusuna kıyasla daha sıkı olabilir (Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin medeni hukuk yönünde ilişkin yargılamalar bağlamında olsa da bk. *Zubac/Hırvatistan* [BD], no. 40160/12, § 82, 5 Nisan 2018, ve bk. *Andreyev/Estonya*, no. 48132/07, § 68, 22 Kasım 2011, ve burada yapılan diğer atıflar).

(b) Genel ilkelerin somut davaya uygulanması

45. Somut davada Mahkeme, yargılamayı yürüten mahkemenin başvuranı hakaret, tehdit ve yaralama suçlarından mahkumiyetine karar verdiğini ve başvurana 1.740 TL, 500 TL ve 2.000 TL'lik (ilgili tarihte yaklaşık 594 avro, 170 avro ve 683 avro) üç ayrı adli para cezası verdiğini kaydetmektedir. Adli para cezalarının her biri iç hukukta temyiz başvurusu hakkını elde etmek için gerekli yasal sınırın altında kaldığından kararlara karşı kanun yolu imkânı yoktur.

46. Bu noktada Mahkeme, Sözleşme'nin 6. maddesinin hüküm veya cezaların bir üst mahkeme tarafından incelenmesi hakkını sağlamadığını, bu hakkın Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 2. Maddesi tarafından korunduğunu ve somut başvuruya neden olan olayların meydana geldiği tarihte Türkiye'nin bu protokole taraf olmadığını hatırlatır. İlgili tarihte Türk

ceza adaleti sisteminde iki dereceli bir mahkeme sistemi vardı. Bu sistemde, belirli koşullara tabi olmak üzere, bir ilk derece mahkemesinin mahkûmiyet kararına karşı ikinci ve son derece temyiz mahkemesi olarak görev yapan Yargıtay'a başvurmak mümkündü. Ayrıca, iç hukuktaki kanun hükümlerine göre doğrudan 3.000 TL altında bir para cezası verilen mahkûmiyet kararlarına karşı ceza davasının taraflarınca kanun yoluna başvurulması mümkün değilken, Yargıtay'ın içtihadı bu tür mahkûmiyet kararlarına karşı, başvurunun sanığın aleyhine olması hali de dahil olmak üzere, yalnızca Cumhuriyet savcılarına, yargı içtihadı yoluyla tanınmış bir kanun yoluna başvuru hakkı tanımıştır. Mahkemenin Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında başvuranın mahkemeye erişim hakkının ihlal edilip edilmediğini bu çerçevede değerlendirmesi istenmektedir. Mahkemenin değerlendirmesi, yukarıda belirtildiği üzere, öncelikle kendi içtihadının genel ilkelerine göre yapılacaktır.

(i)Başvuranın mahkemeye erişim hakkının kısıtlanmasına dair yasal bir dayanak olup olmadığı hakkında

47. Mahkeme, yargılamayı yürüten mahkeme başvurana verilen para cezalarının Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 272. maddesine göre kesinleşmiş olduğunu belirtmiş olsa da, bu hükmün ilgili tarihte yürürlükte olmadığını gözlemlemektedir. Hükümetin de doğru bir şekilde belirttiği üzere, başvurana verilen para cezaları 5320 sayılı Kanunun 2. maddesine göre kesinleşmiştir. Bu maddeye göre, hapis cezasından çevrili olmadıkları sürece, 3.000 Türk lirasına kadar olan adli para cezaları için herhangi bir kanun yolu yoktur. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın mahkemeye erişim hakkının kısıtlanmasına dair yasal bir dayanak olduğunu varsaymaya hazırdır.

(ii)Kısıtlamanın meşru bir amacı olup olmadığı hakkında

48. Mahkeme, Hükümetin de belirttiği üzere, söz konusu kısıtlamanın Yargıtay'ın dava yükünü daha az önem arz eden davalarla artırmamak (bk.

yukarıda anılan *Bayar ve Gürbüz*, § 43) ve mahkemenin asıl görevini, yani ülkenin her yerinde kanunların tutarlı bir şekilde uygulanmasını, yerine getirebilmesini sağlamak meşru amaçlarını izlediğini değerlendirmektedir. Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın mahkemeye erişim hakkına getirilen kısıtlamanın izlenen meşru amaç ile orantılı olup olmadığını inceleyecektir.

(iii) Kısıtlamanın orantılı olup olmadığı hakkında

49. Yukarıda anılan *Bayar ve Gürbüz* (§§ 41-49) davasında Mahkeme, somut davadakine benzer bir şekilde, bir yasal hükmü, yani mülga Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 305 § 2 maddesini incelemiştir. *Bayar ve Gürbüz* davasında değerlendirilen hükümler, iki milyar Türk lirasına kadar olan tüm adli para cezalarını temyiz incelemesi dışında bırakmıştır. Mahkeme bahsedilen davada bu hükmün başvuranların Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki mahkemeye erişim hakkına zarar verdiğine aşağıdaki nedenlerle karar vermiştir. Öncelikle Mahkeme, ilgili davadaki söz konusu suçun, yani terör örgütlerinin bildiri veya açıklamalarını basmak veya yayınlamak suçunun, ciddi nitelikli olmakla kalmayıp adli para cezası (ve daha sonra hapis cezası) gerektirdiğini tespit etmiş ve kesinlikle hafif bir suç sayılamayacağı sonucuna varmıştır. Bu bağlamda Mahkeme, Anayasa Mahkemesinin mülga Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 305 § 2 maddesinin anayasaya aykırı olduğuna karar verdiği 23 Temmuz 2009 tarihli kararına da dayanmıştır (bk. yukarıdaki 18. paragraf). İkinci olarak Mahkeme, Yargıtay'ın, verilen para cezası mülga Ceza Muhakemesi Kanunu'nun 305 § 2 maddesi kapsamına girmesi ve dolayısıyla kesinleşmesi halinde dahi, kanunla öngörülmemiş olmasına rağmen, bir suçun ilk derece mahkemesince yapılan hukuki nitelendirmesine itiraz edebilmek amacıyla Cumhuriyet savcılarının temyiz hakkı verdiği ilgili içtihadını da dikkate almıştır. Mahkeme, bu durumun, Yargıtaya erişim bakımından savunma ile Cumhuriyet savcısını farklı birer konuma yerleştirdiği sonucuna varmıştır.

Dolayısıyla Mahkeme, başvuranın Yargıtaya erişim hakkına getirilen kısıtlamanın orantılılığını aşağıdaki hususlar ışığında inceleyecektir:

- (i) suçun niteliği,
- (ii) cezanın niteliği ve ağırlık derecesi, ve
- (iii) sanık aleyhine olacak şekilde, yalnızca suçun hukuki nitelendirmesinin tartışılabilirdiği ve Cumhuriyet savcılarının yargısal içtihatla tanınmış olan temyiz hakkı.

(α) Suçun niteliği

50. Mahkeme, temyiz bağlamında mahkemeye erişim hakkına ilişkin sorunların, yasal hükümlerin suçun niteliği ve/veya ilk derece veya alt derece mahkemelerce verilen cezanın niteliği ve ağırlık derecesini esas alarak temyiz hakkını ortadan kaldırdığı durumlarda ortaya çıkabileceğini belirtmektedir. (bk. yukarıda anılan *Bayar ve Gürbüz*, §§ 41-49). Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamındaki mahkemeye erişim hakkının bu yönü, ikinci fıkrasında yer alan istisnaların uygulanabilir olmadığı durumlarda, Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ün 2. Maddesinde belirtilen hak ile, yani bir mahkûmiyet kararını bir üst mahkeme tarafından inceletme hakkı ile belirli bir düzeyde örtüşmektedir. Somut davayla da ilgili olan bu tür istisnalardan biri de hafif nitelikli suçlardır. Ancak Türkiye, Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokol'ü 14 Mart 1985 tarihinde imzalamış ve 2 Mayıs 2016 tarihinde onaylamıştır. Bunun sonucunda Protokol 1 Ağustos 2016 tarihinde, yani başvuran hakkındaki 26 Mayıs 2016 tarihli mahkûmiyet kararından sonra yürürlüğe girmiştir. Bununla birlikte, somut başvurunun Hükümete tebliğ edildiği tarihte, başvuranın söz konusu hüküm kapsamındaki şikayetinin Mahkeme İç Tüzüğü'nün 54 § 3 maddesi kapsamında kabul edilemez olduğuna karar verilmiştir.

51. Mahkeme, 7 No.lu Protokol'ün Sözleşme'de yer alan güvencelere ek nitelikte olduğunu, bu güvencelerden hiçbirini ortadan kaldırmadığını hatırlatır. Mevcut sebeplerden dolayı bu durum, 7 No.lu Protokol'ün

yürürlükte olmadığı Sözleşmeci Taraflara ilişkin olarak temyiz süreçlerinde 6. madde kapsamındaki güvencelerin kapsamını sınırlandıracak şekilde yorumlanamayacağı anlamına gelmektedir (bk. *Lalmahomed/Hollanda*, no. 26036/08, § 38, 22 Şubat 2011). Mahkeme, başvuranın mahkûm edildiği suçların niteliğini ilgili olduğu ölçüde dikkate alacaktır.

52. Bu bağlamda Mahkeme, başvuranın Ceza Kanununa göre adi suç sayılan hakaret, tehdit ve yaralama suçlarından mahkûm edildiğini gözlemlemektedir. Yukarıda anılan *Bayar ve Gürbüz* davasında söz konusu olan suç, terör örgütlerinin bildiri veya açıklamalarını basmak veya yayınlamak suçudur. Bu suç, Terörle Mücadele Kanunu'nda öngörülmüş olup niteliği açısından belirgin şekilde farklılık göstermektedir. Aradaki fark, (yukarıda anılan) *Bayar ve Gürbüz* davasında başvuranın mahkumiyetinin Sözleşme'nin 10. maddesinin ayrı bir ihlaline yol açmasından görülebilir. Bu unsur somut davada yoktur.

(β) Cezanın niteliği ve ağırlık derecesi

53. Mahkeme, başvuranın mahkûm edildiği tüm suçların ya hapis cezası ya da adli para cezası ile cezalandırılabilir nitelikte olduğunu gözlemlemektedir. Ayrıca, yukarıda anılan *Bayar ve Gürbüz* kararından farklı olarak, başvuranın mahkemeye erişim hakkına getirilen kısıtlamanın hukuki dayanağı, Anayasa Mahkemesinin 23 Temmuz 2009 tarihli kararıyla mülga Ceza Kanununun 305 § 2 maddesini Anayasa'ya aykırı bularak iptal etmesinin ardından kabul edilen 5320 sayılı Kanunun geçici 2. maddesidir. Bu bağlamda Mahkeme, Anayasa Mahkemesi kararının yalnızca bir derece mahkemesinin bir kişiyi kısa süreli hapis cezasına, yani bir yılı aşmayan bir hapis cezasına mahkûm ettiği ve ardından bu cezayı adli para cezasına çevirdiği durumlarda uygulandığını vurgular. Diğer bir deyişle, adli para cezasının kısa süreli hapis cezası yerine geçmekten ziyade doğrudan hükmedildiği hallerde söz konusu hükmün Anayasaya uygun olduğu kabul edilmiştir. Buna göre, örneğin bir suçun yalnızca adli para cezası ile

cezalandırılabilirdiği ve sanığın bu şekilde cezalandırıldığı hallerde ya da bir suçun hapis cezası veya adli para cezası ile cezalandırılabilir olduğu durumlarda iç hukuk mahkemelerinin, somut olayda olduğu gibi, adli para cezasına hükmetmeyi tercih ettiği hallerde bu durum söz konusudur. Bu yaklaşım, 20 Temmuz 2016 tarihi itibarıyla 5320 sayılı Kanunun geçici 2. maddesinin yerine geçen Ceza Muhakemesi Kanununun 272. maddesi kapsamında da artık uygulanmaktadır (bk. 17. paragraf).

54. Mahkeme ayrıca, başvuranın mahkûm edildiği tüm suçlar için hapis cezası veya adli para cezası öngörülmesine karşın, başvuran bu suçlardan herhangi biri bakımından hapis cezasına mahkûm edilmiş olsaydı, mahkumiyetine karşı kanun yoluna başvurmanın mümkün olacağının tartışmasız olduğunu gözlemlemektedir. Aynı durum, kısa süreli hapis cezasının adli para cezasına çevrildiği hallerde de geçerlidir. Buna göre, başvuran için mahkûm edildiği suçlardan dolayı hapis cezasına hükmedilmiş olması durumunda, iç hukuk hükümleri başvurana Yargıtaya temyiz yoluna başvurma hakkı tanıyacaktı. Ancak yargılamayı yürüten mahkeme hapis cezası yerine doğrudan adli para cezalarına hükmettiğinden ve bu para cezalarının her biri ayrı ayrı 3.000 Türk lirasını aşmadığından, söz konusu cezalar için temyiz yoluna gidilememiştir.

55. Ayrıca, Hükümetin bu husustaki (başvuran tarafından da itiraz edilmeyen) argümanları ile ortaya koyduğu üzere, doğrudan hükmedilen adli para cezalarının ödenmemesi halinde hapis cezasına çevrilmesi gerçekçi bir ihtimal olarak görünmemektedir. Hükümet, gerçekte böyle bir adli para cezasının ödenmemesi halinde, ilgili makamların bu cezayı hapis cezasına çevirmek konusunda takdir yetkisine sahip olmadığını; para cezasının otomatik olarak kamuya hizmet cezasına çevrileceğini ve ancak kişinin bu işi de yerine getirmemesi durumunda para cezasının hapis cezasına dönüştürüleceğini belirtmiştir. Mahkeme, doğrudan uygulanan bir adli para cezasının ödenmemesi nedeniyle hapis cezası verilmesinin oldukça uzak bir ihtimal olduğu görüşündedir. Somut olayda da başvuran kendisine verilen

para cezalarını ödediğinden böyle bir durum gerçekleşmemiştir (bk. *Kindlhofer/Avusturya*, no. 20962/15, §§ 42-43, 26 Ocak 2022).

56. Yukarıdaki hususlar ışığında Mahkeme, başvurana verilen cezanın niteliği ve ağırlık derecesinin yanı sıra, temyize ilişkin Türk hukukunun kendine özgü özelliklerinin dengeli bir yaklaşım ortaya koyduğuna karar vermiştir. Bazı suçlar bakımından, verilen cezanın türüne bağlı olarak temyiz yoluna başvurmak mümkündür (benzer yönleri bakımından karşılaştırınız *Gurepka/Ukrayna (no. 2)*, no. 38789/04, § 33, 8 Temmuz 2010; anılan davada, suçun altı ila on iki aylık asgari ücret tutarında para cezası veya on beş güne kadar idari gözetim cezası ile cezalandırılabilir olmasına rağmen, başvuran para cezası aldığı mahkumiyetine karşı temyiz yoluna başvuramamış, Mahkeme bu durumun başvuranın Sözleşme'ye Ek 7 No.lu Protokolün 2. maddesi kapsamındaki hakkını ihlal ettiğine karar vermiştir).

(γ) Tarafların yararlanabileceği usuli imkanlar

57. Son olarak Mahkeme, başvuranın davasında olduğu gibi, cezanın temyiz için öngörülen yasal eşiğin altında kalan bir adli para cezası olduğu durumlarda, yalnızca Cumhuriyet savcılarının mahkumiyete karşı temyiz yoluna başvurma hakkı tanıyan ve Yargıtay tarafından oluşturulan bu usuli hakkın söz konusu dengeyi bozup bozmadığına karar verecektir. Bu unsur, yukarıda anılan *Bayar ve Gürbüz* kararında Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi kapsamında başvuranın mahkemeye erişim hakkının ihlal edildiğine ilişkin Mahkeme tespitinin bir parçasını oluşturduğundan, anılan karara atıfla, mevcut başvurunun taraflara tebliği sırasında taraflara bu konuda bir soru yöneltilmiştir. Ancak Hükümetin bu hususta kapsamlı beyanlarda bulunmuş olmasına rağmen, başvuran bu noktada spesifik bir şikâyet belirtmemiş veya herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

58. Bu bağlamda Hükümet, temyizcinin sanığın aleyhine olması ve mahkumiyetin dayandığı suç(lar)ın hukuki nitelendirilmesine ilişkin olması halinde, temyiz için öngörülen yasal eşiğin altında kalan adli para cezalarına

karşı Cumhuriyet savcılarının yargı içtihadıyla tanınmış bir temyiz hakkından yararlandığını kabul etmiştir. Bununla birlikte Hükümet, bu nitelikte bir temyizın sanık açısından mutlaka ön yargılı bir sonuç doğuracağı sonucuna varılamayacağını belirtmiştir. Ayrıca, başvuran gibi bir sanık, Ceza Muhakemesi Kanunu’nun 309 ve 310. maddelerinde düzenlenen olağanüstü bir kanun yolu olan “kanun yararına temyiz” yoluyla, mahkumiyetin Yargıtay tarafından denetlenmesini sağlama imkanına her zaman sahipti; bu kanun yolu, nihai bir kararın bölge adliye mahkemesi veya Yargıtay tarafından incelenmemiş olması halinde, Adalet Bakanlığı ile Yargıtay Cumhuriyet Başsavcısının söz konusu kararın bozulması talebiyle Yargıtaya başvurmaya imkân tanımaktadır. Her halükârda Hükümet, Cumhuriyet savcısının başvuran hakkındaki mahkûmiyet kararlarına karşı temyiz yoluna başvurmamış olması nedeniyle, somut olayda silahların eşitliği ilkesine ilişkin bir sorun bulunmadığını ileri sürmüştür.

59. Bununla birlikte Mahkeme, başvuranın mahkemeye erişim hakkına getirilen sınırlamanın ardındaki meşru amacın (Yargıtayın önemsiz nitelikteki davalarla aşırı şekilde meşgul edilmesini önlemek) neden bir yandan başvuran gibi bir sanığa temyiz hakkı tanınmamasını, diğer yandan ise temyizleri sanığın aleyhine olan ve özellikle sanığın mahkum edildiği suçların hatalı hukuki nitelendirilmesine ilişkin bulunan hallerde Cumhuriyet savcılarının ve/veya müdahil taraflara temyiz hakkı verilmesini gerekli kıldığına dair Hükümet tarafından herhangi bir gerekçe ileri sürülmediğini not etmekten kendini alamamaktadır. Bu bağlamda Mahkeme ayrıca, bir ceza yargılamasına taraf olan gerek Cumhuriyet savcılarının gerekse sanıkların, Ceza Muhakemesi Kanununun 309 ve 310. maddeleri uyarınca, bir meselenin kanun yararına Yargıtay tarafından incelenmesi için Adalet Bakanlığına veya Yargıtay Cumhuriyet Başsavcılığına takdir yetkilerini kullanmaları yönünde bir talepte bulunabileceklerini kaydetmektedir. Bu nedenle Mahkeme, sanıkların aleyhine olacak şekilde yalnızca Cumhuriyet savcılarının yargı içtihadıyla tanınmış ilave bir temyiz hakkı verilmesinin, yukarıda belirtilen

meşru amaca nasıl hizmet edebileceğini tespit edememekte olup, Hükümet de bu hususa ilişkin herhangi bir argüman ileri sürmemiştir.

60. Her ne kadar durum böyle olsa da, nihayetinde Cumhuriyet savcısı bu hakkı kullanmamıştır. Ayrıca Hükümet, yargı içtihadıyla tanınmış temyiz hakkı nedeniyle Cumhuriyet savcısına kıyasla başvuranın dezavantajlı duruma düşmesini önlemeye yönelik usuli güvencelere başvuranın erişimi bulunduğunu göstermek amacıyla çok sayıda argüman ileri sürmüştür. Bu koşullar altında, Cumhuriyet savcısına yargı içtihadıyla tanınmış temyiz hakkının başvuranın mahkemeye erişim hakkını orantısız biçimde nasıl ihlal ettiğini ya da Hükümetin dayandığı usuli güvencelerin bu hakka yapılan müdahaleyi gidermek için neden yeterli olmadığını açıklamak başvuranın sorumluluğundaydı. Ancak başvuran, Hükümetin argümanlarına karşı herhangi bir beyanda bulunmamıştır.

(δ) Sonuç

61. Dolayısıyla Mahkeme başvuranın temyiz başvurusu yapmak için öngörülen yasal eşiğin altında kalan para cezaları içeren mahkumiyetlerine karşı Yargıtaya temyiz başvurusunda bulunamamasının mahkemeye erişim hakkının özünü zedeleyecek nitelikte olmadığını tespit etmiştir. Bu nedenle, Sözleşme'nin 6 § 1 maddesi ihlal edilmemiştir.

BU GEREKÇELERLE, MAHKEME, OY BİRLİĞİYLE,

1. Başvurunun kabul edilebilir olduğuna;
2. Sözleşme'nin 6 § 1 maddesinin ihlal edilmediğine *karar vermiştir*.

ÇAĞIL / TÜRKİYE KARARI

İşbu karar İngilizce dilinde tanzim edilmiş olup; Mahkeme İç Tüzüğü'nün 77 §§ 2 ve 3. maddesi uyarınca 21 Ocak 2025 tarihinde yazılı olarak bildirilmiştir.

Hasan Bakırcı
Yazı İşleri Müdürü

Arnfinn Bårdsen
Başkan